

Razumevanje muslimanske krajnje desnice u Alžiru, i šire

AWL 11. marta 2015.

Autorka: Marieme Heli-Lukas/Marieme Helie Lucas

Marieme Heli-Lukas je alžirska sociološkinja. Učestvovala je u narodnom oslobođenju od francuskog kolonijalizma i bila bliska sa tada anderground PCA (Parti Communist Algerien – Alžirska komunistička partija). Radila je kao viša civilna službenica tokom tri godine posle proglašenja nezavisnosti, a pre nego što je otišla da predaje na Alžirskom Univerzitetu tokom 12 godina.

1984. godine osnovala je međunarodnu mrežu solidarnosti WLUML (Women Living Under Muslim Laws – Žene koje žive pod muslimanskim zakonima), gde je radila kao međunarodna koordinatorica tokom 18 godina. WLUML je povezivala žene koje se bore za svoja prava u muslimanskim kontekstima širom Afrike, Azije i Bliskog Istoka. WLUML se fokusirala na istraživanje i rad na solidarnosti na terenu, usmeren na osnaživanje lokalnih borbi.

Marieme Heli Lukas je 2004. godine osnovala internacionalu SIAWI (Secularism Is A women's Issue – Sekularizam je žensko pitanje), u kojem deluje kao međunarodna koordinatorica. Trenutna baza joj je u Indiji.

Sa Solidarnosti (*Solidarity*) je razgovarala o borbama žena, radnica i radnika i drugih demokratskih i progresivnih snaga protiv islamske krajnje desnice u Alžiru i drugde.

Solidarnost: Tokom mnogo godina, veliki deo globalne levice smatrao je politički islam suštinski progresivnim, naspram dominantnog (US – SAD) imperijalizma; šta Vi mislite o ovakvoj analizi? Koji su njeni koreni?

Marieme Heli Lukas: Tu se radi o nekoliko faktora. Tradicionalni fokus levice na državu otežao je njenu sposobnost da na vreme razotkrije upozoravajuće znakove navodno

religioznih ne-državnih faktora koji se uzdižu kao moćni ekstremno-desničarski politički akteri. Organizacije za ljudska prava – žao mi je, drugarice i drugovi, za ovo bogohulno poređenje, ali ga moram napraviti – takođe imaju teškoće da se odvoje od isključivog fokusa na državu i da sagledaju ove nove aktere onakve kakvima zaista jesu. Ja postavljam ovu teškoću na isti nivo kao i onu re-identifikovanja i re-definisanja klasa danas. Danas postoji jaka potreba da inovativne, intelektualno neustrašive komunističke misliteljke i mislioci, teoretičarke i teoretičari, uzmu u obzir mnoge promene u svetu tokom poslednjih sto godina.

Dozvolite mi digresiju o državi. Pitanje „manje država“ ili „više država“ je u srcu bavljenja islamskom krajnjom desnicom u Evropi. Zanimljivo, u Francuskoj, aktivistička organizacija *Ni kurve ni potčinjene* (Ni Puttes Ni Soumises), predvođene ženama muslimanskog migrantskog porekla, bila je prva koja je apelovala na državu da ispuni svoje obaveze prema građankama i građanima. Francuske vlasti postepeno su napuštale predgrađa velikih gradova (policijske patrole, koje su bile kamenovane čim bi kročile na njihovo tlo, nisu se usuđivale da uđu na ove lokacije, ali nisu ni vatrogasne brigade, ni hitna pomoć, da ne pominjemo službu gradske čistoće i poštare). Posledica toga je činjenica da su ovim delovima zavladaile islamske fundamentalističke grupe i organizacije koje su se bavile socijalnim uslugama koje država više nije obavljala. U tom procesu, između ostalog, fundamentalisti su devojkama nametnuli određeni način oblačenja i ponašanja. *Ni kurve ni potčinjene* su osnovane kao odgovor na jedan od tih gnusnih zločina, u kom je sedamnaestogodišnja devojka, čije se ponašanje nije smatralo dovoljno „čistim“, živa spaljena na smetlištu zgrade u kojoj je živela.

U Alžiru smo svedočile sličnom pristupu, sa muslimanskim fundamentalističkim grupama koje preuzimaju i politizuju socijalni rad: polako su zamenile državu, kada je ona napustila područja prepuštajući ih njima na milost – i u tom procesu su nametale svoja pravila, zakone i „pravdu“, terorišući stanovništvo, koje je posledično tome takođe želelo da se država vrati u njihova područja.

Nije da je država ikad percipirana kao da valja – narod se gadi autoritarnih vlada – ali vladavina fundamentalista je bila mnogo gora. Posle masakriranja stanovništva od strane ne-državnih, krajnje-desničarskih oružanih grupa tokom 1990-ih, ova reakcija je porasla: narod prezire predsednika Butefliku (predsednik Alžira od 1999. koji je, da bi ostao na vlasti,

pravio svakakve kompromise sa religioznom krajnjom desnicom i trgovao sa korumpiranim političarima), ali glasaju za njega da bi, kako se nadaju, držali direktnu vladavinu krajnje desnice u škripcu.

Izrazi „politički islam“ i „islamisti“ su varljivi: oba sugerišu religiozne pokrete, dok bi zapravo trebalo da budu karakterisani političkim terminima. Levica (i krajnja levica) u Evropi nisu se uopšte potrudile da izvrše temeljnu analizu političke prirode muslimanskih fundamentalističkih pokreta, već su ih uglavnom videle kao narodnjačke pokrete (što ovi zaista jesu, i populistički takođe, ali se izgleda nikome nije upalila lampica) suprotstavljene... nema čemu ne: kolonizaciji, kapitalizmu, imperijalizmu, nedemokratskim vladama, itd. Evropska levica gledala je samo u ono, kako je mislila (često grešeći, na primer kada pretpostavlja da je muslimanska desnica anti-kapitalistička), protiv čega stoje fundamentalistički pokreti, a nikada u ono što su ovi želeli da promovišu. Da, stajali su protiv naših nedemokratskih vlada, ali iz krajnje-desničarske perspektive. U Alžiru, još od devedesetih, zovemo ih „zelenim fašistima“ (zeleno ovde predstavlja boju islama) ili „islamo-fašistima“.

Mnogi istoričari u Evropi nas otpisuju kada koristimo termin „fašizam“. Ipak, njihove ideologije (ako ne i njihove istorijske i ekonomske okolnosti) su zastrašujuće uporedive: za njih nije superiorna arijevska rasa, već je superiorna islamska veroispovest, stub na kom temelje svoju superiornost, superiornost koju izvode iz mitske prošlosti (slavna prošlost drevnog Rima, Zlatno doba Islama, itd.), superiornost koja im dodeljuje pravo i dužnost da eliminišu “niža-manje vredna” stvorenja (*untermensch*). To su s jedne strane: Jevreji, komunisti, Cigani, fizički i/ili mentalno ometeni, a s druge: ne-muslimani, komunisti, Jevreje, gejeve, itd.). Nacisti, fašisti i muslimanska krajnja desnica svi hoće da postave žene na njihovo mesto, u „crkvu/džamiju, u kuhinju i u poljski rad“, i svi su oni pro-kapitalistički: muslimanska desnica poziva bogate da upražnjavaju islamsku dužnost zakkat-a (mislosrđa), što ostavlja strukturu moći netaknutom, i siromašne na svom mestu takođe, što je božja volja.

Previđanje političke prirode oružane muslimanske krajnje desnice imalo je strahovite posledice za nas, antifundamentalistkinje i antifundamentaliste iz muslimanskih zemalja.

Ono što je slavna senegalska historičarka Cheikh Anta Diop, u drugom kontekstu, nazivala levičarskom lenjošću, mora da bude okrivljeno i razotkriveno.

Ako se složimo da je muslimanski fundamentalizam krajnje-desničarski pokret, onda nastaje pitanje: može li levica podržavati krajnje-desničarske pokrete fašističkog tipa u ime anti-imperijalizma? A dodatno pitanje je: postoji li još uvek, u današnje vreme, samo jedan imperijalizam (tj. imperijalizam SAD-a)? Ili postoje imperijalizmi u nastajanju, na primer u zemljama bogatim naftom, što bi sada trebalo uzeti u obzir? Da li je promocija religiozne krajnje desnice, u raznim formama, jedan od elemenata u globalnoj strategiji ovih sila u nastajanju?

Pojednostavljeni pristup „neprijatelj mog neprijatelja je moj prijatelj“ zamenio je staru dihotomiju između „glavnog“ neprijatelja i „sekundarnog“ neprijatelja koju je tako malo misliljki i mislilaca levice i krajnje levice preispitalo u odnosu prema muslimanskim fundamentalističkim pokretima. Kao žene, iskusile smo teoriju „glavnog neprijatelja“ korišćenu protiv pokreta za prava žena: nikada nije bilo pravo vreme da se zahtevaju ova prava; njih bi trebalo odložiti za posle de-kolonizacije; za posle oslobodilačke borbe; za posle rekonstrukcije zemlje; dok ne steknemo neku političku stabilnost...

Dozvolite mi da ovde odam počast Danijelu Bensaidu, jednom od usamljenih glasova na levisi sa boljom perspektivom na ovo pitanje. U Imaginarnoj republici (Republique Imaginaire, 2005.) on piše: „Kontrola kapitala nad telima, njegova jaka volja da razotkrije njihovu tržišnu vrednost, uopšte ne umanjuje njihovu kontrolu religioznim zakonom i teološkom voljom da ih nagnaju da nestanu... Siromašna dijalektika glavne i sekundarne kontradikcije, koja se uvek obrće, već je izvela previše loših trikova. A „sekundarni neprijatelj“, prečesto potcenjen, jer je borba protiv glavnog neprijatelja ustanovljena kao prioritet, po nekad je smrtonosan“.

Bensaid nastavlja i citira pesmu Erich-a Fried-a: „Potpuno uhvaćenog u moju borbu protiv glavnog neprijatelja/ Upucao me je sekundarni neprijatelj/ Ne s leđa, izdajnički, kao što tvrde njegovi glavni neprijatelji/ Već direktno, sa pozicije koju već dugo zauzima/ I dosledan svojim proglašenim namerama na koje se ja nisam osvrtao, misleći da su beznačajne“ .

Takozvani „politički islam“ levica tretira na način veoma drugačiji od tretmana bilo kojeg drugog narodnjačkog ultra desničarskog pokreta koji deluje pod maskom religije. Zapravo, trebalo bi da kažem da je islam drugačije tretiran od bilo koje druge religije. Jevrejski fundamentalizam i hrišćanski fundamentalizam, čak i u ugnjetenim grupama, ne bi bio dočekan sa takvom paternalističkom povlasticom; bili bi analizirani, u smislu klase na primer, u smislu ideologije, političkog programa. Ništa slično nije ni pokušano za navodno muslimanske grupe: nikakvo istraživanje nije napravljeno o onima koji postavljaju bombe i organizuju napade u Evropi ili Severnoj Americi. Na primer – pretpostavlja se da su lumpen, dok dokazi ukazuju da su iz niže srednje klase i obrazovnog porekla, uglavnom srednje rangirani inženjeri ili tehničari. „Levičarska lenjost“, ponovo...

Zamislite na sekundu šta bi bila reakcija levice da su, recimo, Jevreji iz radničke klase ili niže srednje klase u Francuskoj napadali muslimanske škole i ubijali učenike, ili mušterije arapskih prodavnica prehrane; otkud to da kad tako nešto „muslimani“ rade „Jevrejima“, levica počinje da traži dobre razloge koje ovi možda imaju da to čine? Ne mogu se oteti osećanju da je ovde na delu skriveni rasizam, protiv „muslimana“ koji su percipirani kao toliko inferiorni narod, da se varvarsko ponašanje od njih prirodno očekuje.

Na situaciju ugnjetavanja ne postoji „automatski“ odgovor. Postoji nekoliko mogućih odgovora: jedan od krajnje desnice, ali – takođe! – jedan od levice, i to revolucionarne. Prihvatanje – makar implicitno – ideje da je pridruživanje fašističkim grupama jedini mogući odgovor na situaciju ugnjetavanja, ili na rasizam, isključivanje, i ekonomske teškoće, itd. liči na neverovatni obrt sudbine koji dolazi s leva!

Solidarnost: Koji su ključni progresivni pokreti otpora (radničke klase, feministički, sekularno-demokratski, itd.) religioznoj krajnjoj desnici?

Marieme Heli Lukas: To je ekstremno različito od zemlje do zemlje. Neke zemlje još uvek imaju, u specifičnim industrijama, vibrantnu levičarsku sindikalnu tradiciju (rudarstvo u Tunisu, tekstilna industrija u Egiptu), dok su u drugim zemljama organizacije radničke klase doslovno iskorenjene pod kolonijalnom okupacijom ili pod nedemokratskim vladama (ili oba, kao što je slučaj u Alžiru). Jasno, situacija u Alžiru devedesetih, sa skoro izumrlom

levicom, svedenom na grupe koje su preživljavale skrivajući se, bila je drugačija od one u Tunisu ili Egiptu danas, a još je više različita od Bangladeša, Pakistana, Malija, itd.

(Prevela: Jelena Marković)

Islamska fundamentalistička desnica i kako negiranje od strane levice doprinosi istrebljenju disidenata

Izazivanje fundamentalizma: *Workers' Liberty* nastavlja razgovor sa Marieme Helie-Lucas

*U martu 2015. godine, alžirska sociološkinja i revolucionarna socijalistkinja i feministkinja, Marieme Heli-Lukas (Marieme Helie-Lucas) razgovarala je sa časopisom **Solidarity** u okviru Worker's Liberty, o islamskoj ekstremnoj desnici i borbi za sekularizam, ženska prava i socijalizam. Ovde nastavljamo razgovor sa njom.*

Workers' Liberty: *Tvrdili ste da je "religiozni"/"islamski" karakter islamizma upitan. Često ste isticali da islamisti izvrću religiozne doktrine kako bi ostvarili političke ciljeve, i da islamizam treba politički shvatiti kao radikalno desni, populistički fenomen, sličan fašizmu. Meni ovo ima smisla, ali zar nije i specifično religiozni karakter pokreta takođe značajan, na ideološkom nivou?*

Na primer, ne sumnjam da su 9/11 bombši iskreno verovali u besmislice o mučeništvu, nagradama koje će dobiti u raju itd. Ne sumnjam da Da'esh (Islamska država/ID) borbeni aktivisti zaista veruju u primitivnu islamsku eshatologiju za koju se zalažu. Ne mislim da su se samo povinivali socio-ekonomskim snagama, a da su religiju koristili da "maskiraju" ili upakuju društveni projekat. Kako, na nivou ideologije, možemo da primimo religiozni aspekt islamizma? Kako da propagandu za materijalizam, racionalnost, nauku, modernost, itd. načinimo efektivnijom?

Marieme Heli-Lukas: Pre 30 godina, žene su prvo pokušale da se suprotstave fundamentalističkim idejama pozivanjem progresivnih naučnika islama na zajedničke tribine; fundamentalisti nisu bili zainteresovani za debatu. Njih u suštini ne interesuje islam.

Iako sam ateistkinja, često znam više o islamu i hrišćanstvu nego mnogi koji tvrde da govore u ime islama. Ja sam barem pročitala neka dela progresivnih religioznih teoretičara. Fundamentalisti nisu. Za njih nema istorije, nema teologije: oni su islam. Fundamentalisti

kopaju i biraju među tradicijama (ne nužno samo religioznim tradicijama, već i kulturnim) da bi prilagodili svoje ciljeve trenutku: na primer, oni su pokušavali, i još uvek pokušavaju (ponekad uspešno) da uvedu genitalno sakaćenje žena/FGM u mesta gde je to do sada bilo nečuveno (Šri Lanka, Tunis, Srbija, itd), iako je reč o pre-islamskom običaju koji potiče iz veoma ograničenog geografskog područja (tj. oblasti nekadašnjeg drevnog Egipta na Bliskom Istoku i u Africi).

Oni se prave da je to islamsko, ne interesuje ih istorijska istina. Nisu zainteresovani da provere činjenice, niti zapravo da se vrate "fundamentima" sopstvene religije, kao što tvrde da rade.

Slično tome, oni izvoze loše prakse iz jedne islamske sekte u drugu. Na primer *wali* (bračni učitelj žena) se izvozi iz *Mālikī* zemalja Severne Afrike u Južnu Aziju, ili *muta'a* brak (brak zadovoljstva/privremeni brak) se izvozi iz šiitskog islama u sunitski islam.

Jedina koherentnost u njihovim izborima je prikupljanje najbrutalnijih i regresivnih praksi, ma odakle da potiču. Apsolutno nema religiozne koherentnosti.

Postoje primeri dobre prakse u zemljama kojima vladaju tobože religiozni zakoni u muslimanskom kontekstu, iako su pod pretnjom uticaja fundamentalista. Na primer, brak pre 15. rođendana nije dozvoljen u republikama Centralne Azije, Gambiji, Nigeriji, Indoneziji, Turskoj i Jemenu, i strogo je zabranjen u Bangladešu, Kamerunu i Senegalu. Jednaka prava i odgovornosti za bračne partnere zakonom su zagantovani u Turskoj, Indoneziji, republikama Centralne Azije, Tunisu i drugde. Zakon ne postavlja muževe na čelo domaćinstva u Bangladešu, Pakistanu ili Indiji. Poliginija je zabranjena u Tunisu, Indiji, Gambiji, Nigeriji, Turskoj, Uzbekistanu, Kirgistanu i Tadžikistanu, mada je uslovna uz formalnu dozvolu datu pod konkretnim uslovima (neispunjavanje procedure se kažnjava) u Indoneziji, Maleziji, Bangladešu, Pakistanu, Singapuru, na Filipinima (za muslimanske brakove) i strogo je ograničena u drugim zemljama.

Zar ovi primeri ne razbijaju uobičajena verovanja i predrasude o "islamskim zemljama", "islamskim zakonima" i takozvanim "Šerijatskim zakonima"? Zar ne dovode u pitanje sam koncept "jedinog Šerijatskog zakona", koji je toliki broj Evropljana spreman da brani u ime poštovanja religije i kulture drugih ljudi? Najmanje što levičari mogu da urade jeste da se

zapita: koji od brojnih kontradiktornih sistema vlasti koji postoje širom "islamskog sveta" je "Šerijatski zakon"? I ko sam uopšte ja da dam odgovor na ovo teološko pitanje? (1)

Istina je, zapravo, da nema "Šerijatskog zakona" u smislu sistema zakona prepoznatih od strane jedinstvenog "islama" kao što su građanski kodeks i krivični kodeks prepoznati u Evropi.

"Šerijatski" na arapskom znači: pravac, put ka Bogu, suštinski lično putovanje. Ni u jednom trenutku nije shvaćen kao sistem postojećih zakona koji treba da vladaju svim muslimanima na svetu... dok ekstremisti nisu počeli to da tvrde. Zašto bi neuka levica i drugi dobročinitelji prihvatili, bez provere činjenica, definiciju termina koje su uveli islamski fundamentalisti pre svega nekoliko decenija? Zašto bi levica prihvatila pretpostavku da su sva "islamska" društva nazadna, širom sveta? Da njihovi zakoni nisu, kao bilo gde drugo, složen politički teren? Na tom terenu mi trenutno gubimo bitku, i fundamentalistička ekstremna desnica pobeđuje, sa aktivnom podrškom svih u Evropi koji prihvataju njihov politički narativ kao datost.

Sve prethodno pomenute zemlje se pretvaraju da su njihovi dobri zakoni savršeno kompatibilni sa islamom, ili da ih je islam čak inspirisao – kao što se, na suprotnom kraju spektra, islamski fundamentalisti prave da islam zahteva poliginiju, da žene moraju da se potčine svojim muževima, itd. Oni podržavaju mnoge druge forme potčinjenosti žena koji su u krajnjoj instanci suprotni uobičajenoj inicijalnoj tvrdnji o jednakosti građana generalno sadržanoj u Ustavu većine zemalja. Da li su svi naši ustavi neislamski? Fundamentalisti će sigurno reći da jesu! Zašto ih podržati? Zašto ne podržati stav o jednakosti?

Ove "svete" zakone je čovek napravio. Njihova različitost pokazuje da je podjednako irelevantno državi ako je islam suštinski loš ili suštinski dobar. I Biblija i Kuran sadrže pasuse koji slave milostivog boga i one koji glorifikuju boga kazne, pakla i rata.

Poznati citat "neka onaj koji je bez greha baci prvi kamen" (ili njegov ekvivalent) koriste oni koji žele da promovišu ideju milostivog boga da bi tvrdili da sveta knjiga zabranjuje kamenovanje na smrt za, na primer, vanbračni seks. Fundamentalisti ignorišu taj, a koriste druge pasuse da opravdaju svoja dela. Religije su ideologije, i uvek ih tumače ljudi. Što bi rekao Aristotel "koncept Psa ne laje".

Trebalo bi da kažemo, kao ateisti i levičari, da su sve organizovane religije najviše generalno predstavljene i interpretirane od strane vrlo konzervativnih ljudi i trebalo bi im se suprotstaviti iz istog razloga iz kog oni propagiraju konzervativne ideologije i prakse.

Islamski fundamentalisti nikad ne pokušavaju da generalizuju bolje prakse, samo gore, najsurovije. Nije moguće ni voditi debatu o razlikama između sekta i škola mišljenja. Oni prosto nisu zainteresovani.

Nije li lako konstruisati veoma tlačiteljsko društvo, zatim ga proglasiti pravim "islamskim" društvom, i poubijati "nevernike"?

Oduvek je bilo progresivnih teoretičara islama, pandanima teolozima oslobođenja u katoličanstvu, ali su još uvek progonjeni i često ubijani, njihova dela spaljena itd. Da li ste ikad čuli za teološku debatu između njih i islamskih fundamentalista?

Isto kao što vlade koriste bilo koju pravnu meru koja odgovara njihovim političkim ciljevima u datom trenutku, i opravdati ih islamom, isto će učiniti i religiozna desnica. Nezavisne vlade, na primer u Alžiru i Pakistanu, su čak koristile kolonijalne zakone, koje su nazivale islamskim, da bi ženama osporile pravo na nasledstvo ili pristup reproduktivnim pravima. Suočeni sa sopstvenom laži, oni su prosto nastavili sa svojom politikom i izbacili pozivanje na religiju.

Fundamentalisti su totalno neupućeni u religiozna pitanja, i nemaju nameru da postanu ućeni. Njih ne zanima teološka debata. Oni su politički oportunisti; danas je skrivanje iza religije dobar trik da dobiju priznanje od evropskih demokratija i organizacija za ljudska prava (i, nažalost, od levice).

Nisam ni ubeđena da njihovi vojnici veruju u raj; znam za njihovu masovnu upotrebu droge. Ono u šta sam sigurna je da njihove vojnike uče da mrze "Drugo" – ma ko da je u datom trenutku u istoriji ili datoj geografskoj lokaciji.

Ono što je neophodno je da, ukoliko neko želi da promoviše racionalizam, nauku, sekularizam, itd, mora da počne sa izazivanjem "istina" koje fundamentalisti propagiraju, upravo suočavajući ih, kroz naučni proces poput izučavanja istorijskih koncepata, sa tim ko je šta rekao, sa kojim ciljem i tako dalje. Moja uobičajena mantra je: počisti prvo svoj prag – tj. izazovi, unutar levice, iracionalna i neosnovana verovanja o islamu, muslimanima i muslimanskim fundamentalistima; suočite njihove ideje sa idejama sekularista iz

muslimanskog konteksta (vernika i nevernika), i započnite ozbiljnu političku analizu – klasnu analizu, ne "ljudskih prava" već - postojećih situacija.

Workers' Liberty: *Šta je sa pitanjem rasizma? Dominantni narativ levice u Velikoj Britaniji zvuči nekako ovako: "Islamizam je možda loš, ali nije pretnja ovde. Anti-islamski rasizam je pretnja. Boriti se protiv toga je naš prioritet, i pričanje o islamizmu podriva tu borbu". To je jak argument, jer organizovani rasisti, polu-fašističke grupe poput Engleske odbrambene lige (English Defence League) mogu da izvedu stotine, čak hiljade, ljudi na ulice ovde, dok organizovani islamizam deluje površno slabije.*

Delom je ovo zbog toga što je leвица u Britaniji sama po sebi uglavnom bela, i nema realnu bazu u (dominantno južnoazijskim) islamskim zajednicama, tako da ne doživljava islamizam ili islamističke ideje kao društvenu snagu u svakodnevnom životu. Ali to je realno pitanje koje treba razmotriti – kako, kao predominantno bela leвица, kritikovati i organizovati se protiv reakcionarne ideologije ukorenjene u manjinskoj zajednici podvrgnutoj rasizmu, bez podsticanja tog rasizma? I, obratno, kako konstruisati anti-rasističke saveze i pokrete koji izbegavaju odobravanje, izvinjavanje za ili stvaranje saveza sa reakcionarnim elementima unutar pogođenih zajednica?

Marieme Heli-Lukas: Vaše pitanje otvara druga pitanja: od kada je religija rešenje za socijalne i političke probleme? Od kada je to stanovište levice? I kome islamizam "nije pretnja"? Možda ne kratkovidim belcima, da upotrebim vašu terminologiju, ali pogođena manjinska zajednica može da ima drugačije viđenje: naročito žene u manjinskim zajednicama možda imaju drugačije viđenje onoga što je za njih pretnja.

Evropska leвица je sebična. Neće videti nešto kao pretnju sebi, što ne znači da nije pretnja drugima.

Čini se da leвица ni ne uvažava postojanje i ulogu koju igraju oni koji su duboko ukorenjeni u manjinske zajednice i koji se bore za ženska prava, radnička prava, prava migranata i za progresivna rešenja javnih konflikata – protiv islamske desnice. Što se ne ugledati na *Southall Black Sisters*, ili na *Žene protiv fundamentalizma* (nažalost sad ugašene), na primer? Sve imaju kompetentno, pouzdano, i decenijama dugo realno iskustvo sa pretnjom koju islamizam predstavlja u Britaniji.

Postoje takođe brojni intelektualci muslimanskog porekla koji su digli glas i pričali o pretnji koju naša religiozna ekstremna desnica predstavlja za vrednosti i principe evropskih država i demokratija, i takođe, naravno, za manjine na evropskom tlu.

Nemešanjem, leвица nas ostavlja sa izborom da se potčinimo ili umremo: u Alžiru 90ih, kratka pesma koja se pripisuje Taharu Djaoutu (2), prvom novinaru kog je ubila GIA (*Groupe Islamique Armé*, Oružana islamska grupa) u Alžiru, glasi ovako: "Ako progovorite, umirete; ako ćutite, umirete; zato progovorite i umrite." On jeste.

Čini mi se da smo mi još uvek izvan tokova u ovoj situaciji. Leвица nas tiho posmatra kako umiremo.

Ako leвица prizna da nema osnovu u manjinskim zajednicama, treba da bude dovoljno skromna da dozvoli onima koji je imaju da vode njihove analize i saveze. U ovom trenutku je natraške: naši glasovi su diskvalifikovani u ime umišljene ekskluzivne stručnosti levice za pitanja potlačenih klasa, rasizam i manjinska pitanja.

Usput da kažem da manjine nisu klasa, njih čini više klasa. Mi još uvek čekamo valjanu klasnu analizu manjinskih zajednica. Obično se pretpostavlja da su iz nižih klasa oni koji podmeću bombe u Evropi ili koriste kalašnjikove protiv nevernika, uprkos ponovljenim dokazima da uglavnom pripadaju obrazovanoj srednjoj klasi. Ponovo, kad činjenice izazovu ideologiju, činjenice nestanu.

Ono što me najviše uznemirava je stanovište da potlačeni ljudi mogu samo da postanu fašisti, nikad revolucionari. Da li je ovo stvarno ono što Evropa sad veruje?

Stotine takozvanih "šerijatskih sudova" i drugih religioznih arbitražnih organa, sada funkcionišu u Velikoj Britaniji/UK, uz pravni sistem UK i ponekad dobijaju odobrenja od pravnih ustanova. Zar to nije pretnja samom principu demokratije? Paralelni pravni sistem uspostavljen za manjine, koji im uskraćuje prava ostatka stanovništva, koji bi trebalo da budu njihovi sugrađani: da li leвица može da toleriše ovo? Da li leвица može da prihvati da bele Britanke, pod "britanskim" zakonom, uživaju više prava od žena pod religijskim zakonom? Da li leвица može da prihvati da se građanima pripiše "manjinski" identitet protiv njihove volje, na osnovu njihovog imena, ili geografskog porekla, ili njihovih porodica? Da li leвица prihvata da ovaj kolektivni identitet nadjačava njihova građanska prava?

Ovo su radili Jevrejima pod nacizmom. Da li će levica prihvatiti da se to radi muslimanima, i pretpostavljenim muslimanima, nezavisno od njihovih religioznih uverenja?

Ako je levica ozbiljna u podržavanju potlačenih manjina, trebalo bi da shvati da oni koji govore u ime zajednice nemaju nužno legitimitet da to učine. Podržavanjem fundamentalista oni prosto biraju jednu stranu u političkoj borbi, a da to ne priznaju. Levica će morati da prizna političku prirodu pokreta koje podržava. Levica će morati da izabere s kim će ući u savez. Odgovorne odluke moraju biti donesene.

Engleska odbrambena liga, ili Francuski nacionalni front, mogu da izvedu stotine ili hiljade na ulice? Mogu i islamski fundamentalisti. Mnoge velike antiratne grupe građana u Evropi i mnoge pro-palestinske grupe imaju velike fundamentalističke kontingente. Mogu da posvedočim da je u Parizu mnogo progresivnih Alžiraca u izgnanstvu, koji su nekad pružali podršku ovim grupama, a sad odbijaju da učestvuju jer ne žele da marširaju pod crnom zastavom fundamentalista ili da čuju anti-jevrejske slogane i parole.

Paradoks dozvoljavanja ksenofobičnoj, "klasičnoj" ekstremnoj desnici da ima monopol nad diskursom o islamskom desničarskom fundamentalizmu, je u tome što to osnažuje klasičnu desnicu. Ljudi nisu glupi; oni vide sve jači uticaj islamskih fundamentalista i njihovih pokušaja da menjaju zakone, školske programe i sl. Time što negira, levica ostavlja ljude bez alternativne analize na koju mogu da se oslone od one koju je proizvela ksenofobična ekstremna desnica. Time što levica nije uspela da kritikuje i suprotstavi se islamskim fundamentalistima, verujući da, ćutanjem, "ne podstiče rasističku desnicu", to ima suprotan efekat od željenog. Ta levica podstiče, nemešanjem, rasistički diskurs o manjinama. I, naravno, to služi islamskoj fundamentalističkoj desnici takođe.

Worker's Libety: *Pričali ste o nesvrstanom pokretu i UN kao potencijalnim adresatima za zahteve. Ne znam da li je infrastruktura buržoaskih internacionalnih odnosa značajan teren borbe iz ugla radničke klase. Ne mislim da možemo da upotrebimo buržoaske internacionalne institucije za svoje ciljeve. Možemo da postavimo zahteve nekoj instituciji ali to nije isto kao i kad bismo to videli kao teren za našu borbu, čak ni kao potencijalnog agenta za promene pod njihovim uslovima. Mene brine da takva perspektiva kompromituje nezavisnost radničke klase.*

Marieme Heli-Lukas: Svakako neću da tvrdim da UN treba da bude teren borbe. Međutim, mislim da ne treba da dozvolimo islamskim fundamentalistima da budu jedini vidljivi sagovornici u UN, kao što ne bi trebalo da im dozvolimo da budu jedini legitimni glas manjinskih zajednica u Evropi. Njihovi stavovi su propagirani na najvišem globalnom političkom nivou a da nikad nisu izazvani; ovo je politička greška. Trebalo bi da se bar potrudimo da prenesemo našu analizu UN organima.

U UN redovno se čuje pozivanje na "Islamsku povelju ljudskih prava". Pogledajte šta ova "Povelja" kaže: bićete užasnuti! Da li ovo sve treba da prođe nezapaženo, ili da bar ponekad da odbijemo taj proces?

Neke ženske grupe su na međunarodnom planu, napravile veliki napor od početka 1990ih (zapravo, od UN Svetske konferencije o ljudskim pravima u Beču, 1993.). To im je dozvolilo da imaju neke progresivne mere za žene u Pekinškoj platformi za akciju, ili u Međunarodnom krivičnom sudu/MKS. Lično, ne bih investirala svoju energiju u ovu orijentaciju, ali podržavam, na vrlo praktične načine, one koji jesu. I ne mogu da osporim da su njihove akcije bile uspešne.

Naravno, možete reći da su pravne mere koje su žene uspele da uvedu u MKS retko primenjene. Tačno: ovo je još jedna borba. Teško je imati dobre zakone primenjene i sprovedene, ali je gore kad je zakon protiv vas.

Takođe možete reći da buržoaska demokratija generalno ne može biti instrumentalizovana, i to nije instanca gde želite da investirate svoju energiju. Međutim, u praksi, ako se ne borite protiv "Šerijatskih" sudova sad, pre ili kasnije, možda nećete živeti pod buržoaskom demokratijom već teokratijom. Obratite pažnju na fundamentalistički diskurs: njihova ambicija se ne završava samo na tome da manjinske zajednice potčine teokratskim zakonima, već da tim zakonima potčine sve!

Ono što me zapanjuje je to da fundamentalisti unapred najavljuju ono što žele, ali da na to niko ne obraća pažnju dok ne bude kasno. Ako kažem ovo mogu automatski da budem klasifikovana kao pritajena rasistkinja. Međutim, moje iskustvo s ovim levičarskim poricanjem je veoma partikularno i surovo. Tokom 90ih, alžirski fundamentalisti su najavili putanju koja jasno određuje kategorije građane koje će ubiti: novinare, umetnike, intelektualce, strance, žene, itd. I sve koje su označili kao nevernike; potom bi napali i ubili

pojedince u targetiranim kategorijama; onda bi preuzeli odgovornost za napad i ubistvo (obično u sopstvenim publikacijama, štampanim u Britaniji). Drugim rečima, upozorili su, ubili su i priznavali su čin. Pa opet, široka levica i organizacije ljudskih prava su odmah tvrdile da počinioci nisu FIS, GIA ili neka druga oružana fundamentalistička grupa, već sigurno neko drugi. Obično optužuju vlasti u Alžiru, ali su i nas zvali "istrebljivačima" – što je ironično dok smo mi, baš bukvalno, bili istrebljivani od strane naoružanih fundamentalista (bilo ih je oko 200 000 žrtava u manje od 10 godina).

Trenutno, Da'esh fundamentalisti (Islamska država), različitih ogranaka Al Kaide, Boko haram, al-Shabaab/Al Šabab i drugih najavljuju da žele da nametnu religiozne zakone na sve. Niko ove izjave ne shvata ozbiljno, osim rasističke desnice. Oni su viđeni kao irelevantni.

Možemo samo da se nadamo da naoružani fundamentalisti neće imati vojnu moć da podrže ovu agendu; ali ko bi pomislio, pre nekoliko decenija, kada je Alžir bio laboratorija njihove svetske strategije, da će 2015. godine terorirati tako velike teritorije na više kontinenata?

Bolje da branimo buržoasku demokratiju, uprkos njenim očiglednim ograničenjima. Između Hitlera i Tačerove, biram Tačerovu i to bez pitanja. Nikad ovo neću videti kao svoju borbu. Nemojte misliti da ako desnica dođe na vlast, da će biti lako rešiti je se. Trebalo je 50 godina da se zbače diktatorski režimi Franka i Salazara, da upotrebim evropske primere.

Bibliografija:

(1) Više primera kontradiktornih, tobože "islamskih", zakona možete naći u *"Knowing Our Rights: women, family, laws, and customs in the Muslim world"*, izdavačica *Women Living Under Muslim Laws*, 2003. godine. Prema originalnom istraživanju, ovaj priručnik osporava, izaziva mit o homogenom "islamskom svetu".

(2) Izgleda da Tahar Djaout zapravo nije napisao ovu pesmu, pošto je nemoguće naći njegova objavljena dela. Međutim, ipak se generalno njemu pripisuje.

Prevod: Luna Đorđević